

רגע להתבונן

הרב יחזקאל שובקס

"עומקים" - פרק י' | העדין מול האגריסיבי | להאזנה בקו התוכן שלנו: 08-6679134 | לצפייה פנה למייל הרשום מטה

מסר שבועי קצר
פרשת כי תצא תשפ"ו
גליון מס' 164

אורח לרגע

תגובות הקוראים

תגובות על גליון שופטים 'חרדות בחודש אלול'

אני אישית חושב שיש לי מצד אחד - חרדת הדין, מצד שני - חוויה מצוינת כי אחרי הכל זה אבא ששופט אותנו.

ובענין כללי יותר: ראש השנה זה משפט מה יקרה ואיך יקרה בשנה הקרובה.

בדור שלנו החליטו שהכי קל זה לצייר את ר"ה כיום של שמחה, ואז שקורה אסון ח"ו אנשים מתחילים לבוא בטענות לרבש"ע, ושוכחים שהקושי הזה נגזר בראש השנה.

אני לא אומר לשקוע בחרדות אבל כן להתייחס ברצינות לימים הללו.

כשעם כן הם ימים של יראה. של רצינות. כמובן גם שמחה אבל מראה כמו שכתוב גילו ברעדה!

להוספה, פעם שמעתי ממשפיע חשוב שאחד הדברים שדורשים תשובה בחודש אלול, הוא, על התפיסה השגויה שיש לנו ברבש"ע.

הזדהיתי עם בערי מהמאמר, גם אני גדלתי באווירה של חרדה, ובראש השנה זה היה ביותר, ועד היום, כשאני אברך מבוגר, וכבר יודע את הדרך הנכונה מבחינה הגיונית, עדיין קשה לי להתמודד עם זה רגשית.

וואו! פתחת לי את המוח לחשוב איך נראה הרבש"ע שלי? וואו! איך באמת? מה אני מרגיש בחודש אלול?

בצעירותי אני זוכר שנכנסתי למודל ימים נוראים בשבת סליחות. ומאז, כל פעם מקדים קצת, והמטרה להגיע לימים נוראים כמה שיותר נקי.

תגובות ניתן לשלוח למייל הרשום מטה

אפשר רגע

שו"ת קצר

שאלה: המאמר האחרון התמקד באחד שחש חרדה מוגזמת וקיצונית בימים הנוראים. אשמח אם תוכל להבהיר מה זו 'החרדה המוגזמת', הרי החרדה היא רצויה וזו המטרה? (הדגים לא סתם חתום...)

תשובה: אתה צודק לגמרי. החרדה רצויה בוודאי. ננסה לתמצת בכמה מילים את ההגדרה.

כדי שיקרה תהליך מסוים בתוכנו של תפילה, של תשובה, של צדקה, חייבת להיות שם חרדה. אחרת שום תהליך לא קורה. מתוך אדישות, לא נגיע לכלום.

המטרה של החרדה, היא אכן כדי להניע אותנו לעשייה. וזה בדיוק המד. כל עוד החרדה היא במינון הנכון, והיא מניעה אותנו לעשייה חיובית, שמסתכמת בכל הפעולות החיוביות, תוך הרגשת ביטחון בד' והרגשה עמוקה של קירבה אליו, אז המטרה הושגה. זו הוכחה למפרע שהחרדה היתה מדויקת למטרה.

אך כאשר החרדה משביתה, משתקת, גורמת לאדישות ולבריחה, זה סימן שהחרדה מוגזמת. היא גם לא יהודית. מקורה במניעים חיצוניים ומיותרים. וזה יש לנו סיבה לטפל בה.

במאמרים הבאים ניגע גם בזה באריכות יותר בעז"ה.

שאלות ניתן לשלוח למייל ptachlo1@gmail.com

כבר לא בעל חוב

נחזור לאהרלה. הוא, כמו כל החברים מסביבו, יודע שיש לו טעות יסודית בהבנת ענין התשובה. הוא בחר לדבר על זה, כי ביקש להבין את מקור הטעות שלו.

ברור לו שאנחנו לא מוגדרים כשקועים בבור עמוק, וחדוש אלול זה לא זמן "לגייס מאה שקלים כדי להסתדר". זה מושג הרבה יותר נעלה מזה.

ואני שואל את אהרלה, "אולי אתה זוכר את הפעמים הראשונות שלמדת על תשובה בחיים שלך?"

הנבירה לא ממש צלחה. עלו לו זכרונות מבולבלים מגילאים צעירים מאוד.

לא הצליח למקד לכדי זיכרון אחד, אך הצליח לגבש הרגשה כללית שהוא זוכר כילד.

"אף פעם לא הרגשתי שמשו נסלח לי באמת". זה משהו מרכזי שהולך איתו מגיל צעיר מאוד. הוא זוכר את ההתנצלויות הבלתי פוסקות.

בסביבה שלו היה קושי גדול לסלוח. פקידת עוונות, היה ענין שבשיגרה.

גם אם היתה שגיאה קטנה בהתנהגות שלו, הדרך לחזור בתשובה היתה ארוכה ומתישה. היא כללה ספיגת עונשים, התנצלויות חוזרות ונשנות, וכל זה לא עזר לו, כי בהמשך הזכירו שוב ושוב את מה שהיה.

באותה הזדמנות לא זכר משהו ספציפי. בהזדמנות היתה לי איתו שיחה אישית ואז סיפר לי משהו שעלה לו בהמשך. וזה חשוב כל כך עבורנו לדעת את זה.

כנראה סיפור אחד מתוך רבים. בשבת אחת שיחק עם כדור בסלון. זה עף לכיוון הווטרינה והשמשוה התנפצה.

אחרי שבת הגיע החשבון. נאלץ לממן את התיקון מכספי החסכונות. אך למרות שהביא את המימון, התיקון נדחה שוב ושוב. אולי אפילו שנה.

"לא נורא - אמר מי שאמר - זה טוב שכולם יזכרו מה קורה כאשר משחקים עם כדור בסלון".

אולי החוויה של אהרלה היתה קיצונית ומוגזמת. ואולי יש לא מעט מאיתנו, שהחוויה הראשונית שלהם בחייהם, היה קושי גדול מצד הסביבה לסלוח להם.

החוויה הועתקה באופן טבעי ליחסים שלנו עם מצוות התשובה. הכול נראה מייעז כל כך. רשימה ארוכה, אין סופית, וחוסר יכולת להתמודד מולה. מוחקים אחד, והנה מתווספים עשרה.

בשביל אהרלה, זו היתה אומנם הזדמנות ללמוד שפה נוספת. חדשה. להכיר מושג חדש, ולהתחיל לתרגם אותה לחיי היומיום. כעת ביקש ללמוד מחדש את מצוות התשובה.

אכן יש כמה וכמה מרכיבים למצוות התשובה, והם מבוארים בספרים הק'. אך יש מושג בסיסי אחד שעלינו להכיר, מצוות התשובה היא שהנשמה שבה למקורה ומתקרבת לבוראה, במובן הכי פשוט של המילים.

ואם נדפדף ב'שפת אמת' על שבת שובה, נמצא את הרעיון הזה בכל עמוד. הנה לדוגמא: "ואף שחטא והרשיע הרבה, צריך להאמין כי עיקר נקודה ישראלית שבו היא במקומה..." / "שזה עיקר התשובה לשוב להתדבק בעיקר חיות אלוקי שבו" / "כי עיקר התשובה להמשיך חיות מחדש, שעל ידי זה יכול לתקן כל הקלקולים, שנעשה בריה חדשה".

בעז"ה במאמרים הבאים נביא פנים והתייחסויות נוספות בהקשר של חודש אלול. הישארו נא איתנו!

מה זו 'תשובה' עבורכם?

אולי בהתרגשות מרוח הטהרה שבאה עליכם?

אולי בהתפעלות מההזדמנות הנדירה?

ואולי יש מכם, שגם מרגישים כמו אהרלה?

סיפרתי לכם בשבוע שעבר על הסדנא שהנחיתי בס"ד בחודש אלול, ועל הפתיחות שהיתה בין המשתתפים, שהביא אותם למסוגלות לפתוח דברים כמוסים. גם כאלו שלא הורגלנו לפתוח.

אהרלה (שם בדוי, כמובן) התנצל אלף פעם לפני שהתחיל לדבר. "כי גם על מחשבות כאלו צריך לחזור בתשובה, קל וחומר למי שמדברר אותן".

שאר החברים בקבוצה הם אלו שעודדו אותו לדבר. "תגיד! תגיד! זה יתרום גם לנו".

"אני רוצה להביא איזה המחשה" - ביקש רשות. כולנו הבנו שהוא מתקשה לדבר על ההרגשה עצמה, בלי להיעזר בהקדמות.

"יש לי דוד ששקוע בחובות עצומים. מאות אלפים. מדי תקופה הוא מגיע אלי בתור האחיין שנקרא מסודר כלכלית, ומבקש ממני הלוואה. כל פעם הוא אומר לי שהוא זקוק לאיזה הלוואה קטנה כדי להסתדר. אני יודע מראש. זה לא יפתור כלום. הבור שלו עמוק. שום הלוואה לא תפתור לו את הבעיה".

ראיתי אור קטן על פני כמה חברים. הם כבר קלטו את הנקודה.

אהרלה הסמיק. כך אמר: "בהרגשה שלי - התשובה שלי היא סרק. יש לי אלפי עבירות. קטנות וגדולות. אני עושה כל יום תשובה עשר פעמים. תוך כדי אני מספיק לחטוא עוד מאה פעמים. בהרגשה שלי זו ערימה שהולכת ומתארכת".

נחמד שוב את הנקודה שעליה הרחבנו בשבוע שעבר ביחס לחרדות בימי הדין.

התשובה היא אחת. מצווה דאורייתא. יש לה כמה מרכיבים, לא הרבה מדי.

אך פרצופים יש לה, לאלפים ולרבבות. כנראה כמינין היהודים החיים בעולם.

היחס שלנו לתשובה משתנה מאיש לאיש, והוא מושפע הרבה מאוד מההיסטוריה שלנו.

לא נאריך כאן היום בתיאוריה. כבר דיברנו עליה בעבר, ועוד נדבר עליה בכמה הזדמנויות.

בשנים הראשונות לחיינו אנחנו קולטים המון על החיים, על העולם, על מערכות היחסים. מני אז והלאה, כל מה שאנחנו קולטים זה על בסיס מה שהכרנו כבר.

קחו למשל את הנושא של 'שפת אמת'. זו השפה הראשונה שהמוח שלנו קלט. זו השפה שנקלטה כבסיס במוח. שפה שנייה, זו שפה מתורגמת.

לצורך ההמחשה: אם אנחנו דיברנו בבית באידיש, המוח שלי מתורגל לחשוב באידיש. כשאני כותב ברגעים אלו את המאמר, אני חושב באידיש ומתרגם ללשון הקודש. אני עושה את זה במהירות גבוהה, ברוך השם, ועדיין זה התהליך.

יש לנו תפקיד משמעותי כל כך בחיי הילדים שלנו, כי אנחנו מקבעים במוח שלהם את המושגים הבסיסיים בחיי היהודי, ממש כמו 'שפת אמת'. הזדמנות פז שלא חוזרת שוב. אחר כך זה עובד בשיתוף התרגומים. אפשר אכן להחליף, התהליך הינו אפשרי, אך כבר מורכב יותר.